

СЕКЦІЯ 8

ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Бабалунга Олесь Михайлович

*аспірант 1-го курсу кафедри господарського права та процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Відповідно до Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 2102-IX на території України, з 24.02.2022 року, запровадили воєнний стан (його двічі було продовжено). Дана обставина, впливає на всі процеси які відбуваються в Україні. Не оминув вплив на інститут міжнародного комерційного арбітражу. На сьогоднішній день на території України є дві постійно діючі арбітражні установи – це Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України та Морська арбітражна комісія при Торгово-промисловій палаті України (далі арбітражні установи), саме про зміни в їх діяльності піде далі мова.

Найістотніші зміни пов'язані із періодом арбітражного розгляду. Зокрема, першою зміною, яку необхідно зазначити в періоді арбітражного розгляду можна зазначити це те, що на період дії воєнного стану, арбітражні установи переважно більшість функцій будуть здійснювати онлайн. Даний висновок впливає з рішення Президії МКАС та МАК при ТПП України від 21 березня 2022 [3]. Відповідно до вказаного: «Комунікація зі складами арбітражів у конкретних справах, сторонами спорів та іншими користувачами послуг, надсилання процесуальних документів, крім остаточних арбітражних рішень, здійснюється Секретаріатами МКАС і МАК засобами електронного зв'язку.» Також подання процесуальних документів сторонами теж має здійснюватися електронним шляхом. Дане положення не застосовується до процесуальних документів, які мають фундамен-

тальні значення, наприклад, позовної заяви. Позовна заява в міжнародний комерційний арбітраж може подаватися в електронній формі за домовленістю сторін спору.

Окрім цього, варто уваги звернення Голови МКАС та МАК при ТПП України до арбітрів інституцій від 18.03.2022 [2] та інформацію розміщену на офіційних сайтах арбітражних установ від 18.03.2022, щодо роботи МКАС та МАК при ТПП України протягом режиму воєнного стану [1]. Поряд з іншим, там було зазначено що під час воєнного стану всі усні слухання мають проходити онлайн або за домовленістю сторін в письмовому вигляді. Дана тенденція не є новою. Вона розпочинала своє існування у зв'язку з розвитком інформаційних технологій. Але особливої потреби зазнало, під час пандемії 2020 року. Поряд з цим це може викликати певні питання. Для прикладу, чи в праві арбітр вирішувати щодо форми засідань, у разі відсутності домовленості між сторонами? Та в подальшому чи дане рішення може бути використано, як підстава для оскарження та скасування рішення арбітражу?

Одночасно з цим виникає питання в безпеці платформи на якій будуть проводитися подібні зустрічі та обмін інформації на ній. Варто зазначити, що дані питання не нові та наукове товариство вже в пошуку відповіді на поставленні питання. Для прикладу, 2019 році Міжнародною радою з комерційного арбітражу (ICCA), асоціацією юристів Нью-Йорка та Міжнародним інститутом запобігання та вирішення конфліктів році Міжнародною асоціацією юристів, було розроблено та оприлюднено Протокол про кібербезпеку в міжнародному арбітражі (видання 2020) [5]. Відповідно до встановленої мети протокол слугує наступним завданням: 1) забезпечити основу для визначення заходів інформаційної безпеки для окремих арбітражних питань; 2) підвищити обізнаність про інформаційну безпеку в міжнародних арбітражах.

Наступною зміною в даному етапі, є засвідчення форс-мажорних обставин. Відповідно до ЗУ «Про торгово-промислові палати України», засвідчення та видача сертифікатів про форс-мажорні обставини здійснюється виключно Торгово-промисловою палатою України та уповноважені нею регіональні торгово-промислові палати. Термін видачі даного сертифіката здійснювався протягом 7 днів. Але в рішенні ТПП України від 24.04.2022 року [4], дану процедуру було спрощено. А саме на офіційному сайті було розміщено, що ТПП України

підтверджує, зазначені обставини (запровадження воєнного стану на території України у зв'язку із військовою агресією РФ) з 24 лютого 2022 року до їх офіційного закінчення, є надзвичайними, невідворотними. Зацікавленим особам не потрібно звертатися для їх отримання, вони мають змогу просто роздрукувати відповідне підтвердження.

Отже, підводячи підсумки слід зазначити наступне. Введення воєнного стану на території України показало нові проблеми пов'язанні з ефективним функціонуванням арбітражу. І саме вирішення даних проблем є необхідним, для належного функціонування міжнародного комерційного арбітражу на території України.

Список використаних джерел

1. Важлива інформація щодо роботи МКАС та МАК при ТПП України протягом режиму воєнного стану. ICAC. URL: <https://icac.org.ua/novyny-ta-publikatsiyi/vazhlyva-informatsiya-shhodo-roboty-mkas-ta-mak-pry-tpu-ukrayiny-protyagom-rezhymu-voyennogo-stanu/>.
2. Звернення Голови ICAC та UMAC до арбітрів інституцій (щодо роботи в умовах режиму воєнного стану). ICAC. URL: <https://icac.org.ua/novyny-ta-publikatsiyi/zvernennya-golovy-icac-ta-umac-do-arbitriv-institutsij/>.
3. Організація комунікації МКАС та МАК зі сторонами та іншими користувачами на період воєнного часу. ICAC. URL: <https://icac.org.ua/novyny-ta-publikatsiyi/communications-with-the-icac-and-the-umac-with-the-parties-and-other-users-during-the-martial-law/>.
4. Щодо засвідчення форс-мажорних обставин. Торгова-Промислова палата України. URL: <https://uccr.org.ua/press-center/uccr-news/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstavin-z-28-02-2022>.
5. Protocol on cybersecurity in international arbitration | ICCA, NYC bar, & CPR | CPR international institute for conflict prevention & resolution. CPR International Institute for Conflict Prevention & Resolution | CPR International Institute for Conflict Prevention & Resolution. URL: <https://www.cpradr.org/resource-center/protocols-guidelines/icca-nyc-bar-cybersecurities>.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Зятіна Д. В.